

Asia: VN/9727/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle vammaispalvelulain 2 §:n muuttamiseksi

Lausuntopyynnön kysymykset

1. Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

2. Auttaako elämänvaiheita koskeva säännös yhdessä säännöskohtaisten perusteluiden kanssa arvioimaan, milloin on kyse sellaisesta avun ja tuen tarpeesta, johon tulee vastata vammaispalvelulain mukaisin palveluin?

Ei

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Elämänvaihe-käsite jää liian epämääräiseksi. Tämä lisää tulkintaa ja eriarvoisuutta.

Elämänvaiheita koskeva säännös vaikuttaisi mahdollisesti eniten lapsuuden, nuoruuden ja ikääntymisen elämänvaiheissa. Näihin elämänvaiheisiin kuuluu tavanomaisesti avun ja tuen tarpeita. Vammaisen sijoitetun lapsen tarpeisiin tulee vastata myös vammaispalveluilla ja varmistaa hänen osallisuus, vapaa-aika ja moniammatillinen tuki.

Perhehoitoliitto esittää huolen, että soveltamisrajaus ja esitysluonnos voisivat heikentää YK:n vammaissopimuksen mukaisten oikeuksien toteutumista.

3. Turvaako esitys vammaispalveluita aiemmin saaneiden vammaisten henkilöiden oikeuden saada vammaispalveluita myös ikääntyessä?

Kyllä osittain

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Esitys toteutuessaan voi vaarantaa aiemmin vammaispalveluita saaneiden ihmisten oikeuden saada vammaispalveluja ikääntyessään. Tämä voi vaarantaa perhehoidossa olevien, kuten kehitysvammaisten henkilöiden palveluiden jatkuvuutta, oli kyseessä sitten lyhyt, pitkäaikainen tai

kotiin vietävä perhehoito. Vammaisten henkilöiden tarvitsemat palvelut ovat luonteeltaan pitkäaikaisia ja vammat yhdessä ikääntymisen kanssa voivat lisätä avun tarvetta eri tavoin kuin vammattomien henkilöiden kohdalla.

4. Täydentääkö elämänvaiheita koskeva säännösehdotus jo hyväksyttyä soveltamisalakokonaisuutta riittävästi sen turvaamiseksi, että vammaispalvelulaki säilyy erityislakina?

Ei

Voit halutessasi perustella vastausta tai lisätä muutosehdotuksen

Perhehoitoliitto ei kannata soveltamissäännöksen muuttamista tai heikennyksiä vammaispalvelulakiin. Jotta sisällöllisiä muutoksia voisi harkita, tulisi niiden perustua seurantaan.

Perhehoitoliitto haluaa turvata, ettei hyvinvointialueiden taloustilanteen vaihtelu vaikuta vammaisen henkilön palvelutarpeen arviointiin.

5. Mitä muuta haluat sanoa esityksestä?

Säännös korostaa yleispalveluiden ensisijaisuutta. Tämä voi johtaa siihen, että palvelujen saamiseen syntyy lisäviivettä, mikäli vammaisten henkilöiden kohdalla arvioidaan ensin sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen riittävyys ja vasta sen jälkeen vammaispalveluiden tarve. Tämä voi aiheuttaa perhehoidossa tyhjää resurssia. Lisäksi muutoksenhaku tai päätösten oikeellisuuden tarkistaminen oikeusteitse voivat hidastaa tarvittavien palvelujen saamista oikea-aikaisesti.

Haasteeksi sosiaalihuollon ensijaisuudessa muodostuu myös, että sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut voivat olla harkinnanvaraisia ja määrärahaan sidottuja, eivätkä siten takaa vammaisen henkilön subjektiivista oikeutta välttämättömiin palveluihin. Lisäksi palveluiden maksullisuus voi lisätä eriarvoisuutta. Perhehoidon näkökulmasta on haaste, ettei perhehoitoa ole mainittu palveluna sosiaalihuoltolaissa. Tämä voi rajoittaa sen myöntämistä, vaikka sitä olisi myönnetty aiemmin mm. erityishuoltona asumisen tueksi.

Sosiaalihuoltolakiin perustuvat palvelut eivät välttämättä varmista vammaispalveluiden tapaan ihmisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Vammaispalveluilla varmistetaan osaaminen vastata vammaisten henkilöiden tarpeisiin.

Haveri Minni
Perhehoitoliitto